

Znano je tudi sl. okrajnim učiteljskim društvom, da se naše stališče napram „Zvezi slov. uč. društev“ mnogokrat napčno tolmači. Bili smo že večkrat v neprijetnem položaju marsikako ostro besedo v našem glasilu izreči.

Navedena dva uzroka sta posebno napotila naš odbor, da je začel premišljevat, kako stvar rešiti, da bi se na jedni strani o vprašanjih, ki zadevajo le našo deželo, dosegla jedinstvo, na drugi strani pa, da bi zavladal mir med nami in „Zvezo“.

Podpisani odbor posvetoval se je o teh zadevah ter sklenil 1. delokrog društva omejiti samo na našo deželo in 2. povabiti sl. okrajna učiteljska društva, da se v dosego jednakega postopanja v deželo zadevajočih vprašanjih zbero okoli najstarejšega bojevnika za slovensko učiteljstvo, okoli „Slovenskega deželnege učiteljskega društva v Ljubljani“.

S prvim sklepom mislimo svoje razmerje do „Zveze“ urediti, z drugim pa do sedaj toliko pogrešano skupno postopanje slov. učiteljev na Kranjskem doseči.

Kakor do sedaj, tako bomo i v bodoče smatrali naše društvo kot del „Zveze slov. učiteljskih društev“ in zategadel, ker bodo naši člani z nami vred člani „Zveze“, bodo razmere posameznih sl. okr. učiteljskih društev proti Zvezi i v prihodnosti ostale neizpremenjene.

Naše društvo bilo je do sedaj vseslovensko, kakor „Zveza“. S tem, da postavimo našemu delovanju deželne meje, upamo, da ustrezemo nujni potrebi po skupnem delovanji v deželnih stvareh in da omogočimo mirno bivanje našega društva v „Zvezi“.

Tako organizacijo imajo v Čelih, tako imajo pa tudi avstrijski Nemci v svojem „d. österr. Lehrerbundu“. Tudi štajerski slovenski učitelji pripadajo dež. štaj. učiteljskemu društvu.

Na podlagi povedanega prosimo sl. okrajna učiteljska društva, da nas blagovolijo podpirati.

Načrt pravil „Slovenskega deželnege učiteljskega društva“ bomo v kratkem objavili.

Odbor „Slov. uč. društva v Ljubljani“.

Varstvo ptic.

Najboljše varstvo ptic: poučuj ljudstvo!

Največje dobrotnice človeku so pač ptice. One mu varujejo poljske pridelke, da jih ne uniči brezštevilna golazen. Ali kako plačuje človek tem dobrotnicam? Srce mora vsacega boleti, kdor ima le še kaj čuta za krasoto narave. Po nekojih krajih hiti na jesen staro in mlado lovit ptice v zanjke ali na limance. Koliko sto in sto drobnih

ptičic najde tu smrt v rokah brezsrčnežev! Vzemimo samo ljubljansko okolico. Tu so znani ciparji, ki polove vsako jesen na tisoče cip, malih in velikih, ter jih potem nosijo na trg. Ko bi samo cipe lovili, bi že še bilo; a koliko vjamejo drugih, nam koristnih ptičev, vé samo on in njegova nenasitljiva malha. Cipar pa ne hodi navadno sam na lov, temveč vzame seboj svojega mladoletnega sina, ker ta je hitreji, tedaj sposobnejši, da pobira na tla pale cipe. Tu vidi mladi cipar, kako nevsmiljeno davi in mori njegov oče vjete cipe, in njegovo mlado srce otrpne, postane nevsmiljeno; polasti se ga nekaka strast, veselje, izvrševati sam ta posel. A kadar mu pripušča prosti čas — pa najčešče si ga sam napravi — hiti v gozd, preiskava grme, nastavlja limance in zanjke ter tako izvršuje trinoški svoj posel. — Nekateri brezsrčni tičarji imajo pa navado, da iztaknejo ubogemu krilatemu vjetniku obe očesi, da lepše poje. Vzgledi vlečejo. In mnogi, prej dobrosrčni deček, videč tako nevsmiljenost, poskuša isto na vsakem, njemu v oblast izročinem ptiču, in ravno to da povod, da v nekaterih krajih na vsakojake načine mučijo ptiče. V drugih krajih pa love razne ptice po zimi, kadar jih prižene nevkrotljiva lakota v bližino človeških bivališč na mnoge načine n. pr. v mreže, pod rešeto i. t. d. Mnogo škode našim koristnim pticam pa napravijo malopridni pastirji, ki stikajo po grmovji za tičjimi gnezdi, jih razdirajo, ubijajo jajca in mrcvarijo mladice. — Vrh tega pa imajo naši majhni pevci še brezštevila drugih sovražnikov med pticami vjedami in čveteronogatimi živalimi. Nazadnje pa pride še huda zima, ki pomori tudi dokaj majhnih ptičic.

Ako vse to vpoštevamo, potem se pa moramo res čuditi, da je sploh še kaj ptičev pevcev, naših največjih dobrotnikov.

Po nekotih krajih že prav občutljivo občutijo nasledke tacih počenjanj. Le tu pa tam je še čuti kacega pevca-ptiča. Kmetje tožijo, da jim hočejo razni mrčesi uganobiti vso rast na polji in v vrtovih. In višja oblastva pa hite izdavat ukaze, kako da naj se nabirajo in pokončavajo hrošči, metulji in druga golazen, mesto da bi ostreje postopala proti ravnokar imenovanim tičjim trinogom. — Slednjič se pa izmislil kaka pametna glava, da naj hodijo ljudski učitelji s šolskimi otroci otrešat in obirat drevesa po občini. Prav primeren posel, kaj ne!?

Ljudski učitelj pač lahko mnogo, mnogo stori, da ubrani, da se škodljivi mrčes preveč ne razmnoži, a ne s tem, da hodi s šolarji otrešavat drevesa, temveč, ako vzame v svoje varstvo ptice pevke.

V šoli pri naravopisji nam je že dana lepa prilika, opozoriti svoje učence na razne dobrote, ki nam jih skazujejo razni ptiči pevci. In čim podrobnejši in natančnejši jemlje učitelj v svojem kraju se nahajajoče ptiče, tim preje bode vzbudil zanimanje in ljubezen do narave v učencih in s tem je že mnogo dosegel.

Jako lepa priložnost, vzbuditi milosrčnost in usmiljenje do ubozih, od mraza in gladú se tresočih ptičev se mu tudi nudi v zimskem času.

Pri vsaki šoli naj bi se napravilo nekako javno krmilišče za lačne ptičke. Tako krmilišče vsak učitelj sam napravi na sledeči način. Pod košatim drevesom na šolskem vrtu na primernem kraju — se ve da na kraju, da bodo učenci lahko videli — če drevesa in šolskega vrta ni, tudi na prostem pred šolo — se zabije v zemljo nad meter visok, močnejši kolec. Na ta kolec se pribije večja pravokotna deska. In to je krmilišče. Na to desko se potem pokladajo razne jestvine, kakor krušne drobtine in drugo. Ker pa krmilišče celo zimo na prostem ostane, in da sneg ne zakrije hrane, tedaj se napravi na ono krmilišče streha. Da je pa celo krmilišče bolj naravno, naj se ob kraju deske in po strehi nabije smrekovo ali kako drugačno lubje. Na tako krmilišče se ptički prej privadijo, kakor pa na ono, ki je samo kar iz belih desek zbito.

V začetku bode moral učitelj sam parkrat dati nekoliko hrane v to krmilišče, a pozneje, ko bodo otroci videli, kako uboge ptice veselo pobirajo hrano, bodo začeli sami donašati raznih jestvin stradajočim ptičkom. Jeden bode prinesel to, drugi kaj drugega in tako bodo revni ptički celo leto preskrbljeni z živežem. V šolskem vrtu se bode pa čulo v sredi najhujše zime prijetno žvrgoljenje hvaležnih ptičic. In učitelj naj gre večkrat ali pred šolo ali pa po šoli s šolarji v bližino krmilišča — ptiči še zleteli ne bodo, ker se nekako udomačijo — ter naj jih poučuje, pokaže in imenuje tega in onega ptička in šolarji si bodo mnogo zapomnili.

Marsikateremu učencu se bodo omilili ptički ter bode sam doma napravil slično krmilišče. In ker bode oče videl, kako zanimanje ima sinko nad ptiči, tedaj se bode še njega polastila želja, opazovati neprestano čvrčanje, skakanje in drvenje malih pevcev, in slednjič bode še oče postal prijatelj ptičkov. S tem je učitelj mnogo dosegel. Otrók ne bodeš videl več skakati po vasi ter se kepati, temveč vsak bode pri svojih ljubih ptičkih. — Tudi učitelj sam ima dokaj užitka od takega krmilišča. V zimskem času, ko sneg pokriva na debelo naravo, je na deželi prav idilično dolgčas, katerega pa učitelj z opazovanjem okoli krmilišča se preganjajočih ptičev prav lahko okrajša, ter lahko tu preučava ptičje dušeslovje.

Mnogo lahko stori učitelj za svoje ljubljence — ptiče — s tem, da jim napravlja valilnice.*) Na vsakem drevesu v šolskem vrtu naj napravi nekaj valilnic, katere bodo razni ptiči kmalu zasedli. Pripravljanje valilnic mu pač ne bode delalo mnogo preglavic. V šolskih de-

*) Kako se napravljajo razne valilnice, opisuje prav izvrstno g. Fr. Vabič, nadučitelj v Rumeču bl. Ornoža v svojej knjižici: Varujte naše koristne ptice glada in mraza in nastavljajte jim valilnice! — Knjižnico toplo priporočamo. *Op. p.*

larnicah bi po mojem mnenju bilo jedno prvih del, da napravijo učenci prvič za šolski vrt gotovo število valilnic, in potem vsak učenec za sé dve ali tri valilnice, katere naj obesi doma na kako drevo. S tem bi otroci dobili večje veselje do dela, ker bi znali delati tako lepe hišice, in marsikateri učenec bi jih še mnogo sam doma napravil. Dečki bi se potem odvadili stikati za gnezdi, mrevariti mladiče, ker bi začeli ljubiti svoje varovance.

A tudi mnogo se da storiti pri odraslih ljudeh v varstvo ptičev. Tako n. pr. naj se učitelj potruži, da ne bodo gospodarji obrezavali živih mej v spomladi, temveč že v jeseni, kajti, ako se meja obreže spomladi, potem so take žive meje nekaj časa preredke in ptiči ne bodo nikdar gnezdili v njih, ker ne morejo dosti prikriti svojih gnezd. Ako se pa jeseni meja obreže, potem se pa na pomlad do onega časa, ko prično ptiči gnezditi, že dovolj zgosti, in ptiči potem raji v nji gnezdijo. Dalje naj učitelj tudi opozori kmete, da naj ne posekajo vsacega grma, kateri raste na senožeti ali kje drugje, ker s tem se vzame ptiču vsako zavetje in se ga tako rekoč prepodi.

Ptiči pa, ko bodo čutili, kako skrbi vse za nje, da jih nihče ne preganja, tedaj se bodo naselili po naših vrtih in poljih, ter tam opravljali svoj koristni posel, pokončali premnogo mrčesa in slednjič se bode pokazal sad te človekoljubnosti v tem, da bodo sadna drevesa rodila stoteren sad, in to bode marsikateremu nevrjetnemu Tomažu odprlo oči, da bode spoznal vrednost naših ptičev-pevcev.

— a.

Deželna učiteljska konferencija v Gorici.

(Dalje.)

Poglejmo, ali nam morejo podati zanesljivo in stalno pravilo morale racionalisti, in ali nam morejo oni raztolmačiti moralno obveznost.

Njih nauki segajo v starodavne čase. Vže Starigirit je ločil moralo od verstvene ideje in rekel, da človek mora hrepeneti po čednosti edino le za tó, da bode sam srečen v tem življenju in da postane dober državljan.

Tudi krepost in čednost onih filozofov, ki so se zvali Stoiki, ni imela nikakeršne zveze z vero. A ker je krepost, kakor so oni trdili, le neka ataraksija ali apateja, to je, tak položaj duše, da se človek ne zmeni za nobene odnošaje življenja, to je zato, ali se mu dobro ugaja, ali slabo, bila je stoična krepost le brezmejna ošabnost. Ne bodemo pa govorili o Epikurejizmu, kateri materijalizuje dušo in celó bogove, ter stavlja najviše dobro, ki ga človek more doseči, v veselje. Tudi o onih, ki so razvili iz omenjenega Epikurovega načela najgrši Evdajmonizem, ki nima nikakoršne moralne podlage, ne bodemo besedovali. Zgodovina nas uči, da nauki starih filozofov in sofistov niso